

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-16-24

Druk nr 227
Warszawa, 5 marca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy o kredycie konsumenckim.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Finansów.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy o kredycie konsumenckim

Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, 1615, 1890 i 1933) w art. 385⁵ uchyla się § 2.

Art. 2. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028, 1285, 1394 i 1723) w art. 2 uchyla się ust. 2.

Art. 3. Do umów zawartych w okresie od dnia 7 stycznia 2024 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw zmienianych w art. 1 i art. 2 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Obecny stan prawny

Ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz. U. poz. 1285), dalej „Ukpl”, wprowadziła w życie od dnia 7 stycznia 2024 r. rozwiązania obejmujące ochroną konsumencką osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo rolne rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90), dalej „Ustr”. Skutkiem przyjętych rozwiązań było objęcie osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne ochroną konsumencką nie tylko na podstawie Ukpl, lecz również na podstawie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028, z późn. zm.), dalej „Ukk”, oraz ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, z późn. zm.), dalej „Kc”.

W konsekwencji przyjętych rozwiązań rolnicy są objęci ochroną konsumencką na podstawie:

- 1) art. 385⁵ § 2 Kc, nakazującego stosowanie przepisów dotyczących konsumenta zawartych w art. 385¹–385³ tej ustawy do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr (art. 51 pkt 1 Ukpl);
- 2) art. 720⁶ Kc, nakazującego stosowanie przepisów art. 720²–720⁵ tej ustawy do umów pożyczki zawartych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr (art. 51 pkt 2 Ukpl);
- 3) art. 2 ust. 2 Ukk, nakazującego stosowanie tej ustawy także do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr (art. 53 pkt 1 Ukpl);
- 4) art. 2 ust. 1 Ukpl, nakazującego stosowanie przepisów tej ustawy także do umów o pożyczkę lombardową zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr.

Powyższe zmiany miały na celu poprawę sytuacji rolników (np. co do maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych), zostały one jednak wprowadzone na etapie prac parlamentarnych i nie były przedmiotem uzgodnień i konsultacji publicznych oraz zostały wprowadzone bez dokonania oceny skutków regulacji.

Organizacje środowiska rolniczego i bankowego wskazują, że wprowadzone zmiany mogą spowodować znaczne ograniczenie dostępu do finansowania rolników poprzez wzrost jego kosztu i wprowadzenie dodatkowej biurokratyzacji oraz powodują niepewność prawną

w zakresie finansowania rolników skutkującą wstrzymaniem przez banki przyjmowania wniosków kredytowych bądź obsługiwania ich w ograniczonym zakresie. W konsekwencji będzie to prowadzić do zaburzenia stabilnego finansowania i rozwoju gospodarstw rolnych. Przedstawiciele wymienionych środowisk ocenili krytycznie wprowadzone przepisy i zgłosili szereg zastrzeżeń w zakresie ich funkcjonowania i skutków stosowania, wskazując m.in. na:

- **ograniczenie dostępu do finansowania rolników**

Wejście w życie przepisów art. 51 i art. 53 Ukpl w praktyce może spowodować znaczne ograniczenie dostępu do finansowania rolników poprzez wzrost jego kosztu i wprowadzenie dodatkowej biurokratyzacji. Wynika to z faktu, że finansowanie konsumenckie jest droższe o prawie 100% w porównaniu z finansowaniem przedsiębiorców (koszt obsługi kredytu, koszt ryzyka, horyzont czasowy, zabezpieczenia itp.). Istnieje też ryzyko, że z racji odcięcia rolników od bezpiecznych źródeł finansowania będą oni poszukiwać wsparcia finansowego w tzw. szarej strefie. Tym samym skutek Ukpl może być odwrotny do zamierzonego.

- **trudności interpretacyjne**

Wykładnia stricte językowa art. 2 ust. 2 Ukk może prowadzić do wniosku, że mowa w nim o wszystkich umowach kredytu, tj. bez względu na wysokość kwoty kredytu, ponieważ w przepisie nie posłużono się sformułowaniem „kredyt konsumencki” (który został użyty chociażby w art. 2 ust. 1 Ukpl), a jedynie pojęciem „kredyt”. Jednocześnie jest wiele argumentów, które przemawiają na rzecz wykładni celowościowej i stosowania przepisu do umów zawieranych z rolnikami, wyłącznie, jeżeli umowa ta spełnia warunki uznania jej za umowę o kredyt konsumencki (kwota kredytu do 255 550 zł). W zależności od zasad oceny ryzyka w poszczególnych bankach każdy z nich może jednak inaczej podejść do tej kwestii.

- **brak przejrzystości regulacji**

Zmiana przepisów powoduje, że w stosunku do rolnika będą miały zastosowanie różne przepisy regulujące prawa i obowiązki stron. W zależności chociażby od celu finansowania będą miały do takiej umowy zastosowanie różne przepisy (konsumenckie, wybrane przepisy konsumenckie rozciągnięte na rolnika lub prawo bankowe, jeśli rolnik będzie jednocześnie prowadził działalność gospodarczą i na ten cel zaciągnie kredyt). Z punktu widzenia klienta trudniej będzie ocenić, który produkt jest dla niego najlepszym rozwiązaniem. Z kolei banki będą musiały decydować o zastosowaniu odpowiednich przepisów, co może sparaliżować proces udzielania finansowania.

- **nieadekwatność przepisów Ukk do umów zawieranych z rolnikami**

Przepisy Ukk dotyczą przede wszystkim kredytów gotówkowych i ratalnych, które z założenia mają znacznie prostszą konstrukcję i uniwersalne założenia. Jest to produkt finansowy ustandaryzowany, kierowany do nieograniczonego adresata. Zgoła inaczej wygląda finansowanie działalności rolniczej. Niejednokrotnie wymaga ono indywidualnego podejścia, choćby w zakresie sposobu spłaty kredytu (raty sezonowe) lub karencji w spłacie. Jest to także często finansowanie inwestycyjne, celowe. W praktyce wykorzystanie wprost aktualnych rozwiązań stosowanych w kredytach gotówkowych jest niemożliwe, a przeniesienie tych rozwiązań na kredyty udzielane rolnikom ograniczy ich elastyczność i dostosowanie do specyfiki sektora rolnego. Dodatkowo, informacje pochodzące z sektora bankowego wskazują, że uwzględnienie opisanych ryzyk spowoduje wzrost ceny produktów kredytowych służących finansowaniu rolnictwa.

- **brak odpowiednich rozwiązań w zakresie kredytów preferencyjnych**

Przepisy Ukk nie są w szczególności adekwatne do kredytów preferencyjnych i kredytów płynnościowych oraz innych kredytów ze wsparciem publicznym (czy to kredytów z krajowymi dopłatami z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), czy to kredytów z unijnymi dopłatami i gwarancjami z Funduszu Gwarancji Rolnych (FGR)).

- **objęcie umów z rolnikami zakazem „rolowania pożyczek”**

Rozszerzenie stosowania Ukk na umowy zawierane z rolnikami będzie mieć istotne skutki z punktu widzenia art. 36c Ukk, który nakłada obowiązek weryfikacji maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu w ramach grupy finansowej (część banków w ramach grupy finansowej ma odrębne spółki zajmujące się udzielaniem kredytów konsumentom, a także finansujące działalność inwestycyjną przedsiębiorców czy rolników – obszary te będą się przenikały). Kredyty dla konsumentów to z reguły finansowanie w kwocie kilku, kilkunastu tysięcy złotych, podczas gdy finansowanie działalności gospodarstwa rolnego wymaga kwoty często kilkudziesięciu tysięcy złotych lub wyższej. W praktyce oznacza to, że zaciągnięcie kredytu ratalnego związanego z potrzebami gospodarstwa domowego rolnika (np. na pralkę) ograniczy lub wręcz uniemożliwi finansowanie działalności rolniczej przez okres kolejnych

4 miesięcy. Nie wynika to z kosztów kredytów udzielanych rolnikom, ale z różnicy w kwocie finansowania oraz przepisów Ukk dotyczących zakazu „rolowania” pożyczek¹⁾.

- **brak odpowiednich przepisów przejściowych**

Ukpl nie zawiera niezbędnych przepisów intertemporalnych w zakresie aneksowania lub restrukturyzacji umów zawartych przed dniem 7 stycznia 2024 r. Dotyczy to również umów o kredyt odnawialny. Powyższe może się przełożyć na ograniczenie możliwości odnowienia kredytów w rachunku bieżącym. Z uwagi na różne wzory umów stosowane w bankach nie jest możliwe stworzenie jednego uniwersalnego podziału na czynności, które należy uznać za zmianę umowy lub zawarcie nowej. W efekcie rolnicy z dnia na dzień mogą zostać pozbawieni finansowania bieżącego, co może skutkować brakiem zachowania ciągłości produkcji. Dotyczy to także restrukturyzacji.

II. Cel projektowanej ustawy i szczegółowe rozwiązania zawarte w projekcie ustawy

Dotychczas wskazywane wątpliwości koncentrują się na trudnościach w praktycznym zastosowaniu do osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne przepisów Ukk, a także przepisu Kc o niedozwolonych postanowieniach umownych, który nie uwzględnia specyfiki kredytów udzielanych ze wsparciem publicznym.

Odpowiadając w pozytywny sposób na te trudności i ograniczenia w dalszym finansowaniu działalności rolniczej, proponuje się przyjęcie następujących rozwiązań:

- 1) uchylenie art. 2 ust. 2 Ukk, odnoszącego się do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr;
- 2) uchylenie art. 385⁵ § 2 Kc, odnoszącego się do niedozwolonych postanowień umownych, na podstawie którego przepisy dotyczące konsumenta zawarte w art. 385¹–385³ Kc stosuje się do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr.

¹⁾ Zgodnie z art. 36c Ukk w przypadku udzielenia przez kredytodawcę lub podmiot z nim powiązany konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów: 1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów; 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

Ad 1.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ukk ustawę tę stosuje się także do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr. Stosowanie Ukk do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne powoduje liczne trudności i wątpliwości (opisane powyżej) i bynajmniej nie przyczyniło się do poprawy sytuacji rolników. W konsekwencji proponuje się uchylenie art. 2 ust. 2 Ukk, skutkujące powrotem do stanu prawnego sprzed 7 stycznia 2024 r. Jednocześnie należy podkreślić, że Ukpl dodała w Kc przepis art. 720⁶, nakazujący stosowanie przepisów art. 720²–720⁵ Kc do umów pożyczki zawartych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr. Przepisy te określają maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów umowy pożyczki pieniężnej, zabezpieczenia roszczeń z tytułu umowy pożyczki, obowiązki informacyjne i obowiązek obniżenia kosztów w przypadku spłaty pożyczki przed terminem. Do osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne w dalszym ciągu będą więc stosowane gwarancje określone w Kc. Szczególnym powodem, dla którego wprowadzono poprawki do Ukpl, było objęcie osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne przepisami dotyczącymi maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych. Warto więc zwrócić uwagę, że w przypadku Kc pozaodsetkowe koszty w całym okresie spłaty pożyczki nie mogą być wyższe od 25% całkowitej kwoty pożyczki (art. 720² § 2), natomiast w przypadku Ukk pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu (art. 36a ust. 2).

Ad 2.

Nowelizacja art. 385⁵ Kc objęła osoby prowadzące gospodarstwo rolne ochroną przed niedozwolonymi postanowieniami umownymi, o której mowa w art. 385¹–385³ Kc. Zgodnie z art. 385⁵ Kc, w brzmieniu przed jego zmianą dokonaną Ukpl, przepisy dotyczące konsumenta, zawarte w art. 385¹–385³ Kc, stosowało się do osoby fizycznej zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynikało, że nie posiadała ona dla niej charakteru zawodowego, wynikającego w szczególności z przedmiotu wykonywanej przez nią działalności gospodarczej, udostępnionego na podstawie przepisów o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Przepis ten obejmował również osobę fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne zawierającą umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynikało, że nie posiadała ona dla niej charakteru zawodowego. Ukpl (w art. 51 pkt 1) dotychczasową treść art. 385⁵ Kc oznaczyła jako § 1 i dodała § 2 w brzmieniu: „§ 2. Przepisy dotyczące konsumenta, zawarte

w art. 385¹–385³, stosuje się do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.”.

Regulacja ta powoduje wzrost kosztów kredytu oraz ogranicza jego dostępność, a także nie uwzględnia specyfiki kredytów udzielanych ze wsparciem publicznym (np. kredytów objętych dopłatami z ARiMR czy zabezpieczonymi gwarancjami BGK). Rolnicy, podobnie jak osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, mogą więc skorzystać z tzw. kontroli incydentalnej i zakwestionować określone postanowienia jako niedozwolone postanowienia umowne. W tym wypadku ochrona nie jest uzależniona od tego, czy zawierana umowa miała charakter zawodowy dla rolnika, czy nie. Umowy kredytowe udzielane przez banki na zasadach preferencyjnych, w ramach krajowych i unijnych programów pomocy, odbiegają od standardowych umów kredytowych (przy czym konieczność wprowadzenia do umowy kredytowej określonych postanowień wynika z regulacji programów przewidujących tę pomoc). Niektóre z postanowień takich umów mogły zostać uznane za abuzywne w świetle ww. przepisów Kc.

Proponuje się więc uchylene art. 385⁵ § 2 Kc.

Jednocześnie do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego, byłby stosowany – tak jak przed zmianą dokonaną Ukpl – przepis art. 385⁵ § 1 Kc odnoszący się do każdej osoby fizycznej zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego.

W konsekwencji w wyniku przyjęcia proponowanych regulacji powinno nastąpić usunięcie potencjalnie negatywnych skutków zmian wprowadzonych od dnia 7 stycznia 2024 r. przy zachowaniu maksymalnie możliwej i racjonalnej ochrony osób prowadzących gospodarstwo rolne.

Proponuje się również, aby do umów zawartych w okresie od dnia 7 stycznia 2024 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy były stosowane przepisy ustaw zmienianych w art. 1 i art. 2 w brzmieniu dotychczasowym.

Zgodnie z art. 4 ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Jak najszybsze wejście w życie ustawy jest konieczne ze względu na potrzebę odwrócenia negatywnych skutków zmian wprowadzonych z dniem 7 stycznia 2024 r., tj. m.in. ograniczenia dostępu rolników do finansowania inwestycyjnego czy ograniczenia dalszego korzystania przez

rolników z programów publicznych. W konsekwencji, ustawa będzie miała pozytywny wpływ na podmioty, do których jest kierowana.

III. Pozostałe informacje

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zawarte w projekcie regulacje nie będą miały wpływu na mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, zgodnie z ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236).

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, o którym mowa w § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Stosownie do art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został zamieszczony w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD14.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy o kredycie konsumenckim</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Finansów</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Jurand Drop, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu 1. Paulina Borowińska, tel. 734-114-915 e-mail: paulina.borowinska@mf.gov.pl 2. Piotr Radziszewski, tel. 734-114-951 e-mail: piotr.radziszewski@mf.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 1 marca 2024 r.</p> <p>Źródło inicjatywa własna</p> <p>Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UD14</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz. U. poz. 1285), dalej „Ukpl”, wprowadziła w życie od dnia 7 stycznia 2024 r. rozwiązania polegające na objęciu ochroną konsumencką osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90), dalej „Usr”. Skutkiem przyjętych rozwiązań było objęcie osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne ochroną konsumencką nie tylko na podstawie Ukpl, ale także na podstawie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028, z późn. zm.), dalej „Ukk”, oraz ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, z późn. zm.), dalej „Kc”. W konsekwencji przyjętych rozwiązań rolnicy są objęci ochroną konsumencką na podstawie:

- 1) art. 385⁵ § 2 Kc, nakazującego stosowanie przepisów dotyczących konsumenta zawartych w art. 385¹–385³ tej ustawy do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Usr;
- 2) art. 720⁶ Kc, nakazującego stosowanie przepisów art. 720²–720⁵ tej ustawy do umów pożyczki zawartych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Usr;
- 3) art. 2 ust. 2 Ukk, nakazującego stosowanie tej ustawy także do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Usr;
- 4) art. 2 ust. 1 Ukpl, nakazującego stosowanie przepisów tej ustawy także do umów o pożyczkę lombardową zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Usr.

Powyższe zmiany miały na celu poprawę sytuacji rolników (np. co do maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych), zostały one jednak wprowadzone na etapie prac parlamentarnych i nie podlegały konsultacjom społecznym.

Organizacje środowiska rolniczego i bankowego wskazują, że wprowadzone zmiany mogą spowodować znaczne ograniczenie dostępu do finansowania rolników poprzez wzrost jego kosztu i wprowadzenie dodatkowej biurokratyzacji oraz spowodują niepewność prawną w zakresie finansowania rolników skutkującą wstrzymaniem przez banki przyjmowania wniosków kredytowych bądź obsługiwania ich w ograniczonym zakresie. Przedstawiciele wymienionych środowisk wskazują m.in. na:

- ograniczenie akcji kredytowej dla rolników prowadzące w szczególności do ograniczenia dostępu do finansowania inwestycyjnego,
- przejściowe zablokowanie lub ograniczenie możliwości korzystania przez producentów rolnych z programów publicznych, np. kredytów objętych dopłatami z ARiMR,
- trudności w dostosowaniu tych regulacji do oferty kredytowej uwzględniającej specyfikę rynku rolnego,
- pogorszenie sytuacji banków spółdzielczych, które w dużej mierze skupiają się na finansowaniu rolnictwa,
- brak niezbędnych przepisów intertemporalnych w zakresie aneksowania umów (m.in. odnowień dotychczasowych kredytów w rachunku bieżącym) lub restrukturyzacji umów zawartych przed dniem 7 stycznia 2024 r.,
- zrównanie rolników – przedsiębiorców z konsumentami, co powoduje nałożenie na kredytowanie inwestycyjne (dotyczące np. nabycia maszyn rolniczych i nieruchomości na cele prowadzonego gospodarstwa rolnego) zasad i warunków kredytowania typowego dla kredytowania konsumenckiego,
- konieczność zmian w produktach, procesach, dokumentacji kredytowej czy przygotowania nowych narzędzi,
- wątpliwości dotyczące zasad wyliczania maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytów,

- istotne wątpliwości interpretacyjne związane w szczególności ze stosowaniem ustawy o kredycie konsumenckim i związane z tym ryzyko prawne.

Przedmiotowy projekt ustawy stanowi reakcję na negatywne skutki wprowadzonych zmian przy zachowaniu maksymalnie możliwej i racjonalnej ochrony osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Dotychczas wskazywane wątpliwości koncentrują się na trudnościach w praktycznym zastosowaniu do osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne przepisów Ukk, a także przepisu Kc o niedozwolonych postanowieniach umownych, który w szczególności nie uwzględnia specyfiki kredytów udzielanych ze wsparciem publicznym.

Odpowiadając na te trudności i ograniczenia w dalszym finansowaniu działalności rolniczej, proponuje się uchylenie:

- 1) art. 2 ust. 2 Ukk, odnoszącego się do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr;
- 2) art. 385⁵ § 2 Kc odnoszącego się do niedozwolonych postanowień umownych, na podstawie którego przepisy dotyczące konsumenta zawarte w art. 385¹–385³ Kc stosuje się do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr. Jednocześnie do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego, byłby stosowany – tak jak przed zmianą dokonaną Ukpl – przepis art. 385⁵ § 1 Kc odnoszący się do każdej osoby fizycznej zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Zakres regulacji nie podlega harmonizacji w Unii Europejskiej.

Związek Banków Polskich poinformował, że w dniach 17–23 stycznia 2024 r. za pośrednictwem EBF (European Bank Federation) przeprowadzony został sondaż w państwach członkowskich Unii Europejskiej mający na celu odpowiedź na pytanie, czy rolnicy w państwach członkowskich UE podlegają szczególnej ochronie w przypadku zawarcia umowy kredytu. W szczególności, czy stosuje się do nich przepisy dyrektywy o kredycie konsumenckim.

Odpowiedzi udzieliło 13 federacji: Czechy, Finlandia, Niemcy, Luksemburg, Hiszpania, Portugalia, Słowacja, Francja, Holandia, Włochy, Belgia i Grecja, a także Lichtenstein jako członek EFTA. Są to kraje o wysokim poziomie ochrony konsumenta oraz rozwiniętym rynku rolniczym, konkurującym z rynkiem polskim. Podsumowując wyniki ankiety, Związek Banków Polskich wskazał, że w żadnym państwie członkowskim UE, które udzieliły odpowiedzi, nie istnieją rozwiązania prawne przyznające rolnikom zawierającym umowy kredytu w związku z prowadzoną działalnością rolniczą uprawnienia wynikające z dyrektywy o kredycie konsumenckim (dyrektywy CCD). Rolnicy mogą korzystać z uprawnień wynikających z dyrektywy CCD wyłącznie, jeżeli zawierają umowę „konsumencką”, tj. niezwiązaną z ich działalnością rolniczą (tak jak to było w Polsce przed zmianą Ukk). Niezależnie od powyższego w niektórych państwach członkowskich istnieją rozwiązania specyficzne np.: Francja – dyrektywa CCD nie ma zastosowania do rolników, ale istnieje ograniczenie co do wysokości odsetek; Holandia – brak jest prawnych/ustawowych rozwiązań dotyczących ochrony małych przedsiębiorców, w tym rolników, niemniej MŚP (w tym rolnicy) są objęci większą ochroną w ramach przyjętych przez branżę kodeksów dobrych praktyk (brak jest informacji, czy jest to ochrona zrównana z ochroną wynikającą z dyrektywy CCD); Włochy – dyrektywa CCD nie ma zastosowania, ale kredyt dla rolników został uregulowany w dedykowanej ustawie tzw. „ustawie o kredycie rolniczym”.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników	1 309,9 tys. indywidualnych gospodarstw rolnych	Powszechny Spis Rolny (PSR 2020)	Uchylenie przepisu ustawy Kc oraz uchylenie przepisu Ukk spowoduje odwrócenie negatywnych skutków wcześniejszych zmian przy zachowaniu maksymalnie możliwej i racjonalnej ochrony osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne, poprzez przywrócenie ciągłości finansowania działalności rolniczej i zapewnienia dalszego korzystania przez rolników z programów publicznych.

Banki spółdzielcze	492	Opracowanie UKNF „Dane miesięczne sektora bankowego” (stan na 02.11.2023 r.)	Uchylenie przepisu ustawy Kc oraz uchylenie przepisu Ukk spowoduje odwrócenie negatywnych skutków wcześniejszych zmian przy zachowaniu maksymalnie możliwej i racjonalnej ochrony osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne, poprzez przywrócenie ciągłości finansowania działalności rolniczej i zapewnienia dalszego korzystania przez rolników z programów publicznych.
Banki	29 banków komercyjnych 1 bank państwowy	Rejestr podmiotów sektora bankowego Urzędu KNF (www.knf.gov.pl) (stan na 23.11.2023 r.) Dane miesięczne sektora bankowego-wrzesień 2023 r. (www.knf.gov.pl)	Uchylenie przepisu ustawy Kc oraz uchylenie przepisu Ukk spowoduje odwrócenie negatywnych skutków wcześniejszych zmian przy zachowaniu maksymalnie możliwej i racjonalnej ochrony osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne, poprzez przywrócenie ciągłości finansowania działalności rolniczej i zapewnienia dalszego korzystania przez rolników z programów publicznych.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Pilność projektu ustawy uzasadnia zastosowanie odrębnego trybu postępowania bez przeprowadzenia procesu uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania	Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.											

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<ul style="list-style-type: none"> • uchylenie art. 2 ust. 2 Ukk, odnoszącego się do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr; • uchylenie art. 385⁵ § 2 Kc, odnoszącego się do niedozwolonych postanowień umownych, na podstawie którego przepisy dotyczące konsumenta zawarte w art. 385¹-385³ Kc stosuje się do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr. Jednocześnie do osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rolne zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego, byłby stosowany – tak jak przed zmianą dokonaną Ukpl – przepis art. 385⁵ § 1 Kc odnoszący się do każdej osoby fizycznej zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego. <p>W wyniku przyjętych przepisów zmodyfikowane zostaną regulacje rozciągające na osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo rolne stosowanie przepisów dotyczących konsumentów, co będzie skutkowało zapewnieniem utrzymania ciągłości finansowania działalności rolniczej i dalszym korzystaniem przez rolników z programów publicznych.</p>						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☒ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy				

☒ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
<p>Projekt ustawy ma na celu usunięcie trudności i niepewności prawnej związanych z udzielaniem kredytów dla rolników, w szczególności w zakresie wyłączenia stosowania przepisów Ukk do umów o kredyt zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr.</p> <p>Wprowadzone zmiany polegające na uchyleniu art. 2 ust. 2 Ukk będą miały pozytywny wpływ na sektor rolny m.in. w zakresie zmniejszenia liczby dokumentów i procedur w związku z uzyskiwaniem kredytów na finansowanie działalności rolniczej, które są określone na podstawie Ukk. Takim przykładem jest m.in. zniesienie obowiązku weryfikacji maksymalnych kosztów pozaodsetkowych w ramach grupy finansowanej.</p> <p>Wprowadzone zmiany ograniczą koszty dla osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 Ustr, z uwagi na to, że finansowanie konsumenckie jest o prawie 100% droższe w porównaniu z finansowaniem przedsiębiorców (zmniejszenie kosztu obsługi kredytu i horyzontu czasowego).</p>	
9. Wpływ na rynek pracy	
Wejście w życie ustawy nie wpłynie na rynek pracy.	
10. Wpływ na pozostałe obszary	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:
	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na środowisko naturalne, sytuację i rozwój regionalny, sądy powszechne, administracyjne i wojskowe, demografię, mienie państwowe, informatyzację i zdrowie.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Planowane wykonanie przepisów ustawy nastąpi wraz z jej wejściem w życie.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
W ramach oceny efektów stosowania rozwiązań zawartych w ustawie przewiduje się bieżące monitorowanie wpływu przyjętych rozwiązań na sektor rolny i bankowy.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak.	